

EUROPA-
KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 27.11.2013
COM(2013) 821 final

2013/0407 (COD)

Forslag til

EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS DIREKTIV

**om styrkelse af visse aspekter af uskyldsformodningen og retten til at være til stede
under retssagen i straffesager**

{SWD(2013) 478 final}

{SWD(2013) 479 final}

{SWD(2013) 500 final}

BEGRUNDELSE

1. BAGGRUND FOR FORSLAGET

1.1. INDLEDNING

1. Dette forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv har til formål at styrke visse aspekter af den ret, som mistænkte og tiltalte i straffesager overalt i Den Europæiske Union har til at blive anset for uskyldig, indtil det modsatte er bevist ved en endelig dom, og styrke retten til at være til stede under retssagen.
2. Set i lyset af artikel 82, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde ("TEUF") skal gensidig anerkendelse være hjørnestenen i det retlige samarbejde, dvs. at retsafgørelser, der er truffet i en medlemsstat, skal betragtes som ligeværdige, uanset hvor afgørelsen træffes, og skal således kunne fuldbyrdes overalt i EU. Det retlige samarbejde skal være baseret på gensidig tillid mellem de forskellige retssystemer, og det indtryk, at mistænkte og tiltalte personers rettigheder ikke bliver overholdt i alle tilfælde, har en uforholdsmæssig negativ indvirkning på den gensidige tillid og dermed på det retlige samarbejde.
3. I denne sammenhæng blev der i Stockholmprogrammet¹ sat stærkt fokus på en styrkelse af enkeltpersoners rettigheder i straffesager. I punkt 2.4, opfordrede Det Europæiske Råd Kommissionen til at fremsætte forslag om en trinvis styrkelse af mistænkte eller tiltalte rettigheder ved fastsættelse af fælles minimumsstandarder for retten til en retfærdig rettergang.
4. Der er allerede blevet truffet tre foranstaltninger: Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2010/64/EU af 20. oktober 2010 om retten til tolke- og oversætterbistand i straffesager², og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2012/13/EU af 22. maj 2012 om ret til information under straffesager³, og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/48/EU af 22. oktober 2013 om ret til adgang til advokatbistand i straffesager og i sager angående europæiske arrestordrer og om ret til at få en tredjemand underrettet ved frihedsberøvelse og til at kommunikere med tredjemand og med konsulære myndigheder under frihedsberøvelsen⁴. Foranstaltningerne til beskyttelse af sårbare personer, der er mistænkt eller tiltalt i straffesager, fremstår som en pakke i form af nærværende initiativ sammen med et direktiv om retshjælp til mistænkte eller tiltalte, der er frihedsberøvet, og retshjælp i sager om europæiske arrestordrer.
5. Desuden offentliggjorde Kommissionen den 14. juni 2011 en grønbog om anvendelse af EU-lovgivningen om frihedsberøvelse på det strafferetlige område for at overveje måder, hvorpå man kan styrke den gensidige tillid og anvendelsen af princippet om gensidig anerkendelse i forbindelse med tilbageholdelse i overensstemmelse med og inden for grænserne af EU's kompetence.
6. Formålet med hele indsatsen i forbindelse med Kommissionens dagsorden for processuelle rettigheder er at sikre respekt for retten til en retfærdig rettergang i Den Europæiske Union. Princippet om uskyldsformodning med de dertil forbundne rettigheder bidrager til at sikre retten til en retfærdig rettergang. De forskellige

¹ EUT C 115 af 4.5.2010, s. 1.

² EUT L 280 af 26.10.2010, s. 1.

³ EUT L 142 af 1.6.2012, s. 1.

⁴ EUT L 294 af 6.11.2013, s. 1.

rettigheder for mistænkte eller tiltalte i straffesager, der i de seneste år er blevet fastsat i ovennævnte EU-direktiver, såsom retten til tolkning og oversættelse, retten til oplysninger og retten til at få adgang til advokatbistand, er ikke mål i sig selv. De har et videre mål, idet de snarere skal ses som midler til at udmønte princippet om retten til en retfærdig rettergang. Uskyldsformodningen og beslægtede rettigheder bidrager hertil. Gentagne tilsidesættelser af princippet om uskyldsformodning i medlemsstaterne bevirker, at målene for dagsordenen om processuelle rettigheder ikke kan nås fuldt ud.

7. Dette er årsagen til, at Det Europæiske Råd i Stockholmprogrammet udtrykkeligt opfordrede Kommissionen til at behandle spørgsmålet om uskyldsformodning.
8. Kommissionen undersøgte spørgsmålet grundigt i sin konsekvensanalyse og konkluderede, at en foranstaltning angående visse aspekter af princippet om uskyldsformodning er påkrævet for at styrke denne grundlæggende rettighed. De overordnede mål for de foranstaltninger, der allerede er vedtaget på det område, der vedrører processuelle rettigheder i straffesager, herunder den vigtige retsforskrift om ret til adgang til advokatbistand, nødvendiggør stadig, at der er garanti for et vist minimumsniveau for beskyttelse af princippet om uskyldsformodning i alle EU's medlemsstater.
9. Dette forslag bygger på artikel 82, stk. 2, i TEUF, hvori det er fastsat, at "[i] den udstrækning det er nødvendigt for at lette den gensidige anerkendelse af domme og retsafgørelser samt det politimæssige og retlige samarbejde i straffesager med en grænseoverskridende dimension, kan Europa-Parlamentet og Rådet fastsætte minimumsregler ved direktiver efter den almindelige lovgivningsprocedure. Disse minimumsregler tager hensyn til forskellene mellem medlemsstaternes retstraditioner og retssystemer.

Reglerne vedrører:

gensidig anerkendelse af bevismidler mellem medlemsstaterne

enkeltpersoners rettigheder inden for strafferetsplejen

kriminalitetsofres rettigheder

d)[...]."

10. Det foreliggende forslag vil også bidrage til at styrke retssikkerhedsgarantierne for enkeltpersoner, der er involveret i sager, der behandles af Den Europæiske Anklagemyndighed. I det nyligt fremsatte forslag til rådsforordning⁵ præciseres det, at den mistænkte har alle de i EU-lovgivningen sikrede rettigheder såvel som andre rettigheder, der direkte kan udledes af Den Europæiske Unions Charter om grundlæggende rettigheder (herefter "chartret"), der skal anvendes i overensstemmelse med gældende national lovgivning, og der henvises heri udtrykkeligt til retten til at blive anset for uskyldig. Ved at indføre styrkede standarder for uskyldsformodningen i dette forslag, styrkes samtidig de retssikkerhedsgarantier, der gælder i forbindelse med Den Europæiske Anklagemyndigheds virksomhed.
11. I artikel 6, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Union (herefter "TEU") er det fastsat, at de grundlæggende rettigheder som sikret ved den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder

⁵ Forslag til Rådets forordning om oprettelse af en europæisk anklagemyndighed (KOM(2013) 534 endelig, af 17.7.2013).

("EMRK"), og således som de følger af medlemsstaternes fælles forfatningsmæssige traditioner, udgør generelle principper i EU-retten. I artikel 6, stk. 1, i TEU bestemmes det, at Den Europæiske Union anerkender de rettigheder, friheder og principper, der findes i chartret om grundlæggende rettigheder af 7. december 2000, der har samme juridiske værdi som TEUF og TEU. Chartret retter sig til EU-institutionerne og medlemsstaterne, når de gennemfører EU-retten, som for eksempel på det område, der vedrører retligt samarbejde i straffesager inden for Den Europæiske Union.

12. Retten til en retfærdig rettergang er forankret i chartrets artikel 47. Det fremgår af artikel 48, at man har ret til at blive anset for uskyldig, og denne ret har samme indhold og formål som den, der er sikret borgerne ved EMRK's artikel 6, stk. 2⁶. I EMRK's artikel 6, stk. 2, foreskrives det, at enhver, der er anklaget for en lovovertrædelse, skal anses for uskyldig, indtil hans skyld er bevist i overensstemmelse med loven. I artikel 11, stk. 1, i verdenserklæringen om menneskerettigheder er dette princip beskrevet med samme ordlyd. Artikel 14, stk. 2, i Den Internationale Konvention om Borgerlige og Politiske Rettigheder (herefter "ICCPR")⁷ indeholder en ganske tilsvarende bestemmelse.
13. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har præciseret rækkevidden af EMRK's artikel 6. Den har ved flere lejligheder fastslået, at bestemmelsen ligeledes finder anvendelse, før der formelt er rejst tiltale i en straffesag⁸, og at mistænkte og tiltalte personer kan påberåbe sig rettighederne i EMRK's artikel 6 i de indledende stadier af politiets efterforskning⁹. Samme domstol har ligeledes fastslået, at disse garantier skal anvendes på vidner, hvis de i realiteten mistænkes for at have begået en forbrydelse, idet den formelle betegnelse for personens stilling er uden betydning¹⁰.
14. Princippet om uskyldsformodning er blevet udviklet gennem årene. Menneskerettighedsdomstolen har fastslået, at EMRK's artikel 6, stk. 2, indeholder tre grundlæggende krav¹¹: retten til ikke at blive fremstillet i offentligheden som domfældt, før der er afsagt endelig dom i sagen¹², den omstændighed, at bevisbyrden påhviler anklagemyndigheden, og at enhver rimelig tvivl om skyldsspørgsmålet skal komme den tiltalte til gode, samt den tiltaltes ret til at blive informeret om tiltalen. Samme domstol har ligeledes anerkendt, at der er en klar forbindelse mellem uskyldsformodningen og andre rettigheder i forbindelse med en retfærdig rettergang i den forstand, at uskyldsformodningen uvægerligt også svækkes, når disse rettigheder tilsidesættes: retten til ikke at inkriminere sig selv, retten til ikke at samarbejde og retten til ikke at udtale sig¹³ samt retten til frihed (og til at undgå varetægtsfængsling)¹⁴.

⁶ EUT C 303 af 14.12.2007, s. 30. Forklaringer til chartret om grundlæggende rettigheder.

⁷ United Nations Treaty Series, bd. 999, s. 171. ICCPR er en international konvention om borgerlige og politiske rettigheder, som der ved De Forenede Nationers generalforsamling den 16. december 1966 blev givet adgang til undertegnelse af, og som er blevet ratificeret af alle EU-medlemsstater og dermed er bindende for dem i henhold til folkeretten.

⁸ Dom af 27.11.2008, klage nr. 36391/02, Salduz mod Tyrkiet, præmis 50.

⁹ Idem, præmis 52.

¹⁰ Dom af 14.10.2010, klage nr. 1466/07, Brusco mod Frankrig, præmis 47.

¹¹ Barberà, Messegue og Jabardo mod Spanien (dom af 6.12.1988, klage nr. 10588/83, 10589/83 og 10590/83). Jf. også Allenet de Ribemont mod Frankrig (dom af 17.6.1993, klage nr. 15175/89).

¹² Minelli mod Schweiz (dom af 25.3.1983, klage nr. 8660/79).

¹³ Funke mod Frankrig (dom af 25.2.1993, klage nr. 10828/84), Murray mod Det Forenede Kongerige, dom af 8.2.1996, klage nr. 18731, Saunders mod Det Forenede Kongerige (dom af 17.12.1996, klage nr. 19187/91).

¹⁴ Medmindre væsentlige samfundsinteresser begrunder en fravigelse af princippet om retten til frihed — se Kudla mod Polen (dom af 26.10.2010, klage nr. 30210/96).

15. Retten til at være til stede under retssagen er en grundlæggende ret i forbindelse med varetagelsen af sit forsvar. Den tiltaltes ret til selv at være til stede under retssagen er en del af retten til en retfærdig rettergang, jf. EMRK's artikel 6 som fortolket af Menneskerettighedsdomstolen¹⁵. En styrkelse af denne ret vil derfor bidrage til at styrke retten til en retfærdig rettergang.
16. Retten til at blive informeret om tiltalen er reguleret af direktiv 2012/13/EU om ret til information under straffesager, og er derfor ikke omfattet af dette direktiv. Varetægtsfængsling er genstand for separate initiativer¹⁶ og behandles derfor ikke i dette direktiv. Alle andre ovennævnte aspekter af princippet om uskyldsformodning eller aspekter, der er forbundet hermed, behandles i dette forslag.
17. Ved dette direktiv fastsættes der i forlængelse af Stockholmprogrammet og Menneskerettighedsdomstolens praksis minimumsforskrifter på EU-plan for visse aspekter af den mistænkte eller tiltaltes ret til at blive anset for uskyldig. Det fremmer således anvendelsen af chartret, særligt artikel 6, 47 og 48 deri, idet det bygger på EMRK's artikel 6, således som denne bestemmelse er blevet fortolket af Menneskerettighedsdomstolen.

1.2. RESULTAT AF HØRINGER AF INTERESSEREDE PARTER OG KONSEKVENSANALYSE

18. De berørte parter er blevet hørt ved flere lejligheder.
19. I 2006 offentliggjorde Kommissionen en grønbog¹⁷ om uskyldsformodning. På daværende tidspunkt deltog 11 medlemsstater i høringen, og uafhængige eksperter og fagfolk benyttede lejligheden til at påpege, at der er sket en svækkelse af princippet om uskyldsformodning, og til at fremhæve, at et princip om "formodning om skyld" i stadig større grad synes at vinde indpas i de nationale retssystemer, navnlig i forbindelse med efterforskning i sager, der vedrører udlændinge eller personer, der ikke er bosat i det pågældende medlemsland.
20. Kommissionen har også været i kontakt med de vigtigste interessenter og har draget fordel af høringer om andre initiativer knyttet til denne pakke.
21. På mødet i ekspertgruppen om EU-politik på det strafferetlige område den 23. januar 2013 indsamlede Kommissionen synspunkter fra forskere, advokater, dommere, forsvarsadvokater og anklagere om emnet.
22. Der blev endvidere afholdt et møde med repræsentanter fra medlemsstaternes justitsministerier og Kroatien den 19. februar 2013, der specifikt vedrørte princippet om uskyldsformodning.
23. Dertil kommer, at der som led i den undersøgelse, som blev foretaget i forbindelse med udarbejdelsen af den konsekvensanalyse, der er vedlagt dette forslag, blev iværksat en onlineundersøgelse den 27. februar 2013, som blev annonceret på GD Justice' og ERN's websted. Alle hovedinteressenterne blev informeret om denne undersøgelse pr. e-mail, og der indkom over 100 svar. Undersøgelsen fokuserede

¹⁵ Colozza mod Italien (dom af 12.2.1985, klage nr. 9024/80).

¹⁶ KOM(2011) 327 endelig af 14.6.2011. Temaerne for grønbogen var varetægtsfængsling og gensidig anerkendelse af afgørelser om frihedsberøvelse og om løsladelse. Kommissionen modtog 81 svar fra medlemsstaterne, almindelige borgere og ngo'er. Et resumé af svarene er offentliggjort på Kommissionens websted. http://ec.europa.eu/justice/newsroom/criminal/opinion/110614_en.htm. Jf. også Rådets rammeafgørelse 2009/829/RIA af 23. oktober 2009 om anvendelse mellem Den Europæiske Unions medlemsstater af princippet om gensidig anerkendelse på afgørelser om tilsynsforanstaltninger som et alternativ til varetægtsfængsling (EUT L 294 af 11.11.2009, s. 20).

¹⁷ KOM(2006) 174 endelig af 26.4.2006.

ikke blot på retsstillingen for så vidt angår beskyttelse af retten til at blive anset for uskyldig i medlemsstaterne, men først og fremmest på, hvordan den anvendes i praksis. Resultaterne af undersøgelsen er blevet indføjet i bilag III til den konsekvensanalyse, der er bilagt dette forslag. Konsekvensanalysen findes på [<http://ec.europa.eu/governance>]. Den viste, at beskyttelsesniveauet i medlemsstaternes lovgivning generelt er acceptabelt, og der synes ikke at være noget systemisk problem på dette område. Der er dog stadig punkter, hvor retssikkerhedsgarantierne bør forbedres. Desuden tilsidesættes princippet om uskyldsformodning alt for ofte inden for EU.

2. JURIDISKE ASPEKTER AF FORSLAGET

2.1. SÆRLIGE BESTEMMELSER

Artikel 1 — Emne

24. Direktivet har til formål at fastsætte minimumsregler for visse aspekter af den mistænkte eller tiltaltes ret til at blive anset for uskyldig, indtil det modsatte er bevist ved en endelig dom. Direktivet omfatter følgende rettigheder: retten til ikke at blive fremstillet i offentligheden som skyldig, før der er afsagt endelig dom i sagen, den omstændighed, at bevisbyrden påhviler anklagemyndigheden, og at enhver rimelig tvivl om skyldsspørgsmålet skal komme den tiltalte til gode, retten til ikke at inkriminere sig selv samt retten til ikke at samarbejde og til ikke at udtale sig. Tiltaltes ret til at være til stede under retssagen er også genstand for direktivet.

Artikel 2 — Anvendelsesområde

25. Direktivet finder anvendelse på personer, der er mistænkt eller tiltalt i straffesager, fra sagen indledes, endog før det tidspunkt, hvor de kompetente myndigheder underretter dem om, at de er mistænkt eller tiltalt for at have begået en strafbar handling. Det finder anvendelse, indtil sagen afsluttes, dvs. indtil der afsiges endelig dom i sagen.
26. Retten til at blive anset for uskyldig indbefatter forskellige behov for og grader af beskyttelse afhængigt af, om der er tale om fysiske personer eller juridiske personer, således som det fremgår af EU-Domstolens praksis vedrørende retten til ikke at inkriminere sig selv¹⁸. I dette direktiv tages der hensyn til disse forskelle, og det gælder derfor kun for fysiske personer.
27. Beskyttelsen af juridiske personers ret til at blive anset for uskyldig er ikke desto mindre tilsikret i kraft af de eksisterende retssikkerhedsgarantier i national lovgivning og EU-lovgivning som fortolket af de nationale domstole og af EU-Domstolen, samt i kraft af EMRK som fortolket af Menneskerettighedsdomstolen.
28. EU-rettens "trinvis" regulering af området, især for så vidt angår enkeltpersoners rettigheder inden for strafferetsplejen, opretholdes og overholdes derfor. Eventuelle fremtidige tiltag på dette område afhænger af udviklingen i national lovgivning og retspraksis.

Artikel 3 – Uskyldsformodning

29. I denne bestemmelse fastsættes retten til uskyldsformodning.

¹⁸ Jf. bl.a. sag C-301/04 P, Kommissionen mod SGL Carbon, Sml. 2006 I, s. 5915, sag T-112/98, Mannesmannröhren-Werke mod Kommissionen, Sml. 2001 II, s. 732.

Artikel 4 — Offentlige udtalelser om skyldsspørgsmålet før domfældelse

30. Menneskerettighedsdomstolen har som et af de grundlæggende aspekter af princippet om uskyldsformodning fastslået, at en domstol eller en myndighedsperson ikke offentligt må fremstille mistænkte eller tiltalte personer som om, de var skyldige i en lovovertrædelse, hvis de ikke er blevet retsforfulgt og domfældt ved en endelig dom¹⁹. Dette princip skal endvidere efter Menneskerettighedsdomstolens praksis gælde for alle offentlige myndigheder²⁰. Begge situationer kan tilskynde offentligheden til at antage, at den pågældende er skyldig, og foregribe en retsinstans' bedømmelse af de faktiske omstændigheder.
31. Dette princip skal ikke være til hinder for adgangen til i medfør af national ret at offentliggøre afgørelser, hvorved der pålægges sanktioner efter en administrativ procedure.

Artikel 5 – Bevisbyrde og krav til bevisernes styrke

32. Uskyldsformodning forudsætter, at bevisbyrden påhviler anklagemyndigheden, og at al tvivl om skyldsspørgsmålet kommer den mistænkte eller tiltalte til gode ("*in dubio pro reo*"). Dette forudsætter på sin side, at en retsafgørelse skal være støttet på den dokumentation, der fremlægges i retten, og ikke på simple påstande eller antagelser. Dette berører ikke dommerstandens fulde uafhængighed ved bedømmelsen af den mistænkte eller tiltaltes skyld. Menneskerettighedsdomstolen har desuden anerkendt, at bevisbyrden i specifikke og begrænsede tilfælde kan overgå til forsvaret. Denne bestemmelse afspejler Menneskerettighedsdomstolens princip²¹, der anses for at være udtryk for en korrekt balance mellem det offentliges interesser (behovet for retsforfølgning) og forsvarets rettigheder. Dette direktiv berører ikke forsvarets adgang til bevisførelse i overensstemmelse med de relevante nationale regler.

Artikel 6 og artikel 7 – Ret til ikke at inkriminere sig selv, til ikke at samarbejde og til ikke at udtale sig

33. I disse to bestemmelser forankres retten til ikke at inkriminere sig selv, til ikke at samarbejde og til ikke at udtale sig. Retten til ikke at blive tvunget til at vidne mod sig selv, til ikke at tilstå, til ikke at samarbejde og til ikke at udtale sig er generelt anerkendte internationale standarder, der udgør selve kernen i begrebet "retfærdig rettergang" som omhandlet i EMRK's artikel 6²². Baggrunden herfor skal søges i bl.a. beskyttelsen af den sigtede mod uretmæssig tvang fra myndighedernes side, hvorved disse rettigheder bidrager til at undgå rettergangsfejl og til at opfylde målene i EMRK's artikel 6. Den "grad af tvang", som mistænkte eller tiltalte udsættes for med henblik på at formå dem til at afgive forklaring om sigtelserne mod dem, kan ikke - end ikke af hensyn til den offentlige sikkerhed og orden - underminere selve essensen af deres ret til ikke at inkriminere sig selv, og deres ret til ikke at udtale sig²³. Forbuddet mod tortur i EMRK's artikel 3, som fortolket af Menneskerettighedsdomstolen, skal under alle omstændigheder overholdes.

¹⁹ Jf. Minelli mod Schweiz.

²⁰ Jf. Allenet de Ribemont mod Frankrig.

²¹ Jf. bl.a. følgende sager, der har været behandlet af Menneskerettighedsdomstolen: Salabiaku mod Frankrig (dom af 7.10.1988, klage nr. 10519/83), Barberà, Messegué og Jabardo mod Spanien, Telfner mod Østrig (dom af 20.3.2001, klage nr. 33501/96).

²² Jf. bl.a. Menneskeretsdomstolens domme i følgende sager: Funke mod Frankrig, Murray mod Det Forenede Kongerige, Saunders mod Det Forenede Kongerige, Heaney og McGuinness mod Irland (dom af 21.12.2000, klage nr. 34720/97), Jalloh mod Tyskland (dom af 11.7.2006, klage nr. 54810/00).

²³ Jf. Heaney og McGuinness mod Irland, præmis 55 og 58.

34. Retten til ikke at inkriminere sig selv indebærer hovedsageligt, at mistænkte eller tiltalte ret til ikke at udtale sig skal respekteres, idet den navnlig forudsætter, at anklagemyndigheden forsøger at føre bevis for, at den mistænkte eller tiltalte er skyldig, uden brug af bevismateriale, der er opnået ved hjælp af metoder, der bygger på tvang eller pres i strid med mistænkte eller tiltaltes vilje. Anvendelsesområdet for denne ret er endvidere ikke begrænset til tilfælde, hvor der er blevet anvendt tvangsforanstaltninger over for den tiltalte, eller hvor den tiltaltes vilje er blevet knækket på en eller anden måde²⁴. I denne henseende er retten ifølge menneskeretsdomstolen tæt forbundet med uskyldsformodningen i EMRK's artikel 6, stk. 2.
35. Mistænkte eller tiltalte skal straks informeres om deres ret til ikke at udtale sig i henhold til direktiv 2012/13/EU. Disse oplysninger skal også angå indholdet af retten til ikke at udtale sig og retsvirkningerne af at give afkald på den og af at påberåbe sig den.
36. Enhver slutning, der udledes af den omstændighed, at den mistænkte eller tiltalte gør brug af disse rettigheder, skal udelukkes. I modsat fald vil retten blot være illusorisk, idet de mistænkte eller tiltalte personer må befrygte, at deres manglende samarbejdsvilje eller tavshed vil blive brugt imod dem under straffesagen. Dette er den eneste måde, hvorpå det kan sikres, at mistænkte og sigtede effektivt kan udøve deres rettigheder uden frygt for, at det kan bruges imod dem på et senere tidspunkt. Direktivet indeholder derfor en specifik og umiddelbar forholdsregel, hvorefter bevismateriale, der er opnået i strid med disse rettigheder, ikke kan tages i betragtning bortset fra i helt exceptionelle tilfælde, hvor brugen heraf ikke vil hindre en retfærdig rettergang²⁵.
37. Den omstændighed, at udøvelsen af disse rettigheder ikke må give anledning til nogen slutninger og ikke må bruges mod mistænkte eller tiltalte personer på et senere stadium af straffesagen, hindrer ikke medlemsstaterne i at tage hensyn til deres samarbejdsvilje ved strafudmålingen.

Artikel 8 og artikel 9 – Ret til at være til stede under retssagen

38. Hvis en person ikke er til stede under retssagen, kan vedkommende ikke varetage sit forsvar. Den tiltalte er i sådanne tilfælde ikke i stand til at give sin version af de faktiske omstændigheder i retten, og er ikke i stand til at fremlægge beviser, der understøtter denne version. Han kan derfor være dømt uden at have haft mulighed for at tilbagevise grundlaget for en sådan domfældelse.
39. Retten til at være til stede under retssagen, eller til at kunne give afkald på denne ret efter at være blevet informeret herom, er tvingende nødvendig for udøvelse af retten til forsvar.
40. Artikel 8 bestemmer, at medlemsstaterne skal sikre sig, at retten til at være til stede gælder i alle retssager, der har til formål at tage stilling til, om den tiltalte er skyldig eller ej (både afgørelser, der går ud på domfældelse, og afgørelser, der går ud på frifindelse). De mistænkte eller tiltaltes tilstedeværelse på dette tidspunkt i en straffesag er særlig vigtig i betragtning af de følger, som sagen på dette stadium af proceduren kan få.

²⁴ Jf. Allan mod Det Forenede Kongerige (dom af 5.11.1992, klage nr. 48539/99, præmis 50).

²⁵ Jf. Allan mod Det Forenede Kongerige, præmis 42.

41. I artikel 8 kodificeres den ret, som Menneskerettighedsdomstolen har fastslået, at den tiltalte har til at være til stede under retssagen, og der fastsættes begrænsede undtagelser til denne ret i overensstemmelse med EMRK og EU-retten²⁶. Forudsat at betingelserne i artikel 8 overholdes, er der intet til hinder for, at medlemsstaterne gør brug af "forenklede procedurer" i forbindelse med de mest almindelige mindre lovovertrædelser. I artikel 9 fastsættes det, at det relevante retsmiddel (således som Menneskerettighedsdomstolen har fastslået) i tilfælde, hvor retten til at være til stede under retssagen ikke er blevet overholdt, er, at sagen skal genoptages²⁷.

Artikel 10 – Retsmidler

42. Menneskerettighedsdomstolen har flere gange fastslået, at den mest hensigtsmæssige måde, hvorpå en tilsidesættelse af den i EMRK's artikel 6, stk. 2, fastsatte ret til en retfærdig rettergang kan afhjælpes, er at sikre, at de mistænkte eller tiltalte i videst mulig omfang anbringes i den situation, som de ville have befundet sig i, hvis deres rettigheder ikke var blevet tilsidesat²⁸.

Artikel 11 – Indsamling af oplysninger

43. For at overvåge og evaluere effektiviteten af dette direktiv er der behov for, at medlemsstaterne indsamler oplysninger om udøvelsen af de rettigheder, der er fastsat i direktivet. Relevante data omfatter oplysninger, der er registreret af de judicielle og retshåndhævende myndigheder, om, hvilke retsmidler der anvendes, når en tilsidesættelse af princippet om uskyldsformodning eller af retten til at være til stede under retssagen har fundet sted.

Artikel 12 – Direktivets forhold til det eksisterende beskyttelsesniveau

44. Formålet med denne bestemmelse er at sikre, at fastsættelse af fælles minimumsstandards i medfør af dette direktiv ikke fører til lavere standarder i visse medlemsstater, og at de standarder, der fremgår af chartret og af EMRK opretholdes. Eftersom direktivet indeholder minimumsregler, jf. artikel 82 i TEUF, står det stadig medlemsstaterne frit for at sætte højere standarder end i dette direktiv.

Artikel 13 – Gennemførelse

45. Denne bestemmelse indeholder et krav om, at medlemsstaterne gennemfører direktivet senest den xx/xx/20xx og senest samme dato sender de retsfor skrifter, hvorved direktivet gennemføres i national ret, til Kommissionen. I betragtning af, at de gennemførelsesforanstaltninger, der skal iværksættes, er relativt enkle, stiller Kommissionen ikke krav om forklarende dokumenter til brug for sin opgave med at føre tilsyn med direktivets gennemførelse. De enkelte gennemførelsesforanstaltninger, der skal meddeles, behøver ingen nærmere forklaring.

Artikel 14 – Ikrafttræden

46. Det fastsættes i denne bestemmelse, at direktivet træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*.

²⁶ Jf. Rådets rammeafgørelse 2009/299/RIA af 26.2.2009 (EUT L 81 af 27.3.2009, s. 24).

²⁷ Colozza mod Italien.

²⁸ Jf. Teteriny mod Rusland (dom af 30.6.2005, klage nr. 11931/03, præmis 56), Jeličić mod Bosnien-Hercegovina (dom af 31.10.2006, klage nr. 41183/02, præmis 53), og Mehmet og Suna Yiğit mod Tyrkiet (dom af 17.7.2007, klage nr. 52658/99, præmis 47), Salduz mod Tyrkiet, præmis 72.

2.2. NÆRHEDSPRINCIPPET

47. Der er betydelige forskelle i medlemsstaternes lovgivning for så vidt angår retten til at blive anset for uskyldig og alle aspekterne heraf. Menneskerettighedsdomstolens praksis viser, at der jævnligt sker krænkelse af uskyldsformodningen og den dertil knyttede ret til en retfærdig rettergang. Dette fører til manglende tillid mellem de retslige myndigheder i de forskellige EU-medlemsstater. Som følge heraf er de retslige myndigheder tilbageholdende med at samarbejde indbyrdes. Den konsekvensanalyse, der er vedlagt dette forslag, viser, at Menneskerettighedsdomstolen ikke alene er garant for en fuldstændig beskyttelse af princippet om uskyldsformodning: nogle aspekter af uskyldsformodningen er ikke blevet indgående behandlet af Domstolen eller er ikke blevet behandlet af denne for nylig, og indbringelsen af sager for Domstolen finder først sted efterfølgende, dvs. efter, at alle nationale retsmidler er blevet opbrugt. Dette direktiv vil supplere de garantier, som Menneskerettighedsdomstolen har opstillet, og sikre, at uskyldsformodningen beskyttes fra straffesagens indledning, herunder muligheden for at anvende EU-retlige midler.
48. Forslagets mål kan ikke i tilstrækkelig grad opfyldes af medlemsstaterne hver for sig, da formålet med forslaget er at fremme den gensidige tillid. Det må nødvendigvis være EU-retlige tiltag, hvorved der fastsættes ensartede minimumsstandarder, der finder anvendelse i hele Den Europæiske Union. Dette er blevet bekræftet ved Stockholmprogrammet, hvori Det Europæiske Råd opfordrede Kommissionen til at behandle spørgsmålet om uskyldsformodning. Forslaget vil tilnærme medlemsstaternes processuelle regler med hensyn til visse aspekter af retten til at blive anset for uskyldig og med hensyn til retten til at være til stede under straffesagen, idet målet er at fremme den gensidige tillid. Forslaget er derfor i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

2.3. PROPORTIONALITETSPRINCIPPET

49. Forslaget er i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet, idet det ikke går ud over det minimum, der skal til for at nå det tilsigtede mål på EU-plan, og hvad der er nødvendigt til dette formål. Forslaget angår kun aspekter af uskyldsformodningen, der er mere direkte knyttet til anvendelsen af retsfor skrifterne om gensidig anerkendelse samt til det politimæssige og retlige samarbejde i straffesager. Desuden gælder forslaget kun for fysiske personer. Dette er i tråd med EU's "trinvis" tiltag i relation til processuelle rettigheder i straffesager og med behovet for tiltag, der ikke er mere vidtgående end nødvendigt.

3. VIRKNINGER FOR BUDGETTET

50. Forslaget har ingen virkninger for EU's budget.

Forslag til

EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS DIREKTIV**om styrkelse af visse aspekter af uskyldsformodningen og retten til at være til stede under retssagen i straffesager**

EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde, særlig artikel 82, stk. 2, litra b),

under henvisning til forslag fra Europa-Kommissionen,

efter fremsendelse af udkast til lovgivningsmæssig retsakt til de nationale parlamenter,

under henvisning til udtalelse fra Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg²⁹,

under henvisning til udtalelse fra Regionsudvalget³⁰,

efter den almindelige lovgivningsprocedure, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Formålet med dette direktiv er at fremme retten til en retfærdig rettergang i straffesager ved at fastsætte minimumsregler for visse aspekter af uskyldsformodningen og retten til at være til stede under retssagen.
- (2) Ved direktivet at fastsætte minimumsregler om beskyttelse af mistænkte og tiltalte personers processuelle rettigheder bør det kunne styrke medlemsstaternes tillid til strafferetssystemerne i andre medlemsstater og kan således bidrage til at lette den gensidige anerkendelse af afgørelser i straffesager. Sådanne fælles minimumsregler bør tillige fjerne hindringer for borgernes frie bevægelighed på hele medlemsstaternes område.
- (3) I Stockholmprogrammet³¹ blev der sat stærkt fokus på en styrkelse af enkeltpersoners rettigheder i straffesager. I punkt 2.4 opfordrede Det Europæiske Råd Kommissionen til at fremsætte forslag om en trinvis styrkelse af mistænkte eller tiltalte rettigheder. Det er hensigten, at EU's dagsorden for processuelle rettigheder skal fungere som en helhed, og nyttevirkningen heraf vil først slå fuldt igennem, når alle dens bestanddele er blevet gennemført.
- (4) I Stockholmprogrammet opfordrede Det Europæiske Råd Kommissionen til at gennemgå yderligere aspekter af mistænkte eller tiltalte processuelle minimumsrettigheder og til at vurdere, om der er behov for at behandle andre emner såsom princippet om uskyldsformodning med henblik på at skabe grundlag for et bedre samarbejde på dette område.

²⁹ EUT C [...] af [...], s. [...].

³⁰ EUT C [...] af [...], s. [...].

³¹ EUT C 115 af 4.5.2010, s. 1.

- (5) Der er allerede blevet vedtaget tre foranstaltninger: Europa-Parlamentets og Rådets³² direktiv 2010/64/EU, Europa-Parlamentets og Rådets³³ direktiv 2012/13/EU og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/48/EU³⁴.
- (6) Dette direktiv bør kun finde anvendelse på straffesager. Administrative sager, der kan medføre sanktioner såsom sager på konkurrenceområdet, handelsområdet, skatteområdet og sager vedrørende finansielle tjenesteydelser og andre undersøgelser, der udføres af administrative myndigheder i samme forbindelse, samt borgerlige sager er ikke omfattet af dette direktiv.
- (7) Dette direktiv bør lette den praktiske anvendelse af retten til at blive anset for uskyldig og alle de forskellige aspekter heraf og ligeledes af retten til at være til stede under retssagen med henblik på at beskytte retten til en retfærdig rettergang.
- (8) Dette direktiv bør finde anvendelse på fysiske personer, der er mistænkt eller tiltalt for at have begået en strafbar handling. Det bør finde anvendelse på ethvert stadium af sagen, selv før de nævnte personer, ved en officiel meddelelse eller på anden vis, underrettes af de kompetente myndigheder i en medlemsstat om, at de er mistænkt eller tiltalt for at have begået en strafbar handling, og indtil sagen afsluttes.
- (9) Ved dette direktiv anerkendes de forskellige behov for og forskellige beskyttelsesniveauer i relation til visse aspekter af retten til at blive anset for uskyldig for fysiske og juridiske personer. En sådan beskyttelse for så vidt angår fysiske personer er i rigt mål afspejlet i Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis. Den Europæiske Unions Domstol har imidlertid anerkendt, at de rettigheder, der følger af uskyldsformodningen, ikke i samme udstrækning gælder for juridiske personer som for fysiske personer.
- (10) På det nuværende udviklingstrin af lovgivningen i medlemsstaterne, af retspraksis på nationalt niveau og på EU-niveau er det for tidligt at lovgive på EU-plan om juridiske personers ret til at blive anset for uskyldig.
- (11) Beskyttelsen af juridiske personers ret til at blive anset for uskyldig bør sikres ved de eksisterende retssikkerhedsgarantier og ved retspraksis, og udviklingen heri bør på længere sigt danne grundlag for en vurdering af, om der er behov for EU-foranstaltninger.
- (12) "Judicielle og retshåndhævende myndigheder" skal i dette direktiv forstås som henvisende til offentlige myndigheder, der i medfør af national lovgivning udøver deres beføjelser inden for rammerne af en straffesag.
- (13) Der foreligger en krænkelse af uskyldsformodningen, hvis den mistænkte eller tiltalte i en retsafgørelse eller offentlig udtalelse af judicielle eller andre myndigheder fremstilles som domfældt, uden at den sigtede forinden er blevet kendt skyldig efter loven.
- (14) Bevisbyrden påhviler anklagemyndigheden, og enhver tvivl bør komme den sigtede til gode. Der foreligger således en tilsidesættelse af princippet om uskyldsformodning i

³² Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2010/64/EU af 20. oktober 2010 om retten til tolke- og oversætterbistand i straffesager (EUT L 280 af 26.10.2010, s. 1).

³³ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2012/13/EU af 22. maj 2012 om ret til information under straffesager (EUT L 142 af 1.6.2012, s. 1).

³⁴ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/48/EU af 22. oktober 2013 om ret til adgang til advokatbistand i straffesager og i sager angående europæiske arrestordrer og om ret til at få en tredjemand underrettet ved frihedsberøvelse og til at kommunikere med tredjemand og med konsulære myndigheder under frihedsberøvelsen (EUT L 294 af 6.11.2013, s. 1).

tilfælde, hvor bevisbyrden overgår fra anklagemyndigheden til forsvaret, med forbehold for domstolens eventuelle beføjelser til af egen drift at bringe sagens faktiske omstændigheder på det rene, og uden at dette berører dommerstandens fulde uafhængighed ved bedømmelsen af, om den mistænkte eller tiltalte er skyldig.

- (15) I nogle tilfælde bør det ikke anses for at være i strid med uskyldsformodningen, at bevisbyrden overføres til forsvaret, såfremt der foreligger visse retssikkerhedsgarantier: Der bør være sikkerhed for, at der opstilles rimelige grænser for faktiske eller retlige formodninger, idet der tages hensyn til, hvor vigtigt et retsgode der er på spil, og at disse formodninger kan afkræftes, f.eks. ved hjælp af nye beviser for, at der foreligger formildende omstændigheder eller *force majeure*.
- (16) Retten til ikke at inkriminere sig selv og til ikke at samarbejde er et vigtigt aspekt af uskyldsformodningen. Mistænkte eller tiltalte bør ikke tvinges, når de anmodes om at udtale sig eller besvare spørgsmål, fremlægge beviser eller dokumenter eller afgive oplysninger, der kan medføre, at de inkriminerer sig selv.
- (17) Enhver tvang, der anvendes med det formål at få den mistænkte eller tiltalte til at afgive oplysninger, bør begrænses. For at afgøre, om tvangen udgør en tilsidesættelse af disse rettigheder, bør følgende punkter tages i betragtning under hensyntagen til alle sagens omstændigheder: Arten og graden af den tvang, der blev anvendt for at opnå bevismaterialet, det offentliges interesse i efterforskning og retsforfølgning af den omhandlede lovovertrædelse, eksistensen af eventuelle processuelle rettigheder, og hvorledes det således opnåede materiale anvendes. Den grad af tvang, der anvendes over for mistænkte eller tiltalte personer med henblik på at formå dem til at afgive oplysninger i relation til sigtelserne mod dem, bør imidlertid ikke underminere selve essensen af deres ret til ikke at inkriminere sig selv og af deres ret til ikke at udtale sig, selv ikke af hensyn til den offentlige sikkerhed og orden.
- (18) Retten til ikke at inkriminere sig selv og til ikke at samarbejde bør ikke udstrækkes til den brug, der i straffesager gøres af materiale, der kan opnås fra den mistænkte eller tiltalte ved anvendelse af tvangsindgreb, der er lovlige, men som gælder uafhængigt af den mistænkte eller tiltaltes vilje, såsom materiale, der er opnået efter en retskendelse, materiale, som der er en retlig forpligtelse til at opbevare og fremlægge efter anmodning, udåndingsluft, blod- og urinprøver samt menneskevæv udtaget med henblik på dna-analyse.
- (19) Retten til ikke at udtale sig er et vigtigt aspekt af uskyldsformodningen. Den bør tjene som beskyttelse mod at inkriminere sig selv.
- (20) Retten til ikke at anklage sig selv, til ikke at samarbejde og til ikke at udtale sig bør gælde for spørgsmål, der er af afgørende betydning for den lovovertrædelse, som en person er mistænkt eller tiltalt for at have begået, og ikke for spørgsmål vedrørende personlig identifikation af den mistænkte eller tiltalte.
- (21) Retten til en retfærdig rettergang er et af grundprincipperne i et demokratisk samfund. Den tiltaltes ret til at være til stede under retssagen udspringer af denne ret og bør være sikret i hele Unionen.
- (22) Den tiltaltes ret til at være til stede under retssagen er imidlertid ikke absolut. På visse betingelser kan den tiltalte udtrykkeligt eller stiltiende, men dog utvetydigt, give afkald på denne ret.
- (23) Under visse nærmere definerede betingelser, der sikrer en effektiv overholdelse af retten til en retfærdig rettergang, bør det være muligt at gennemføre en retssag,

hvorved det afgøres, om den mistænkte eller tiltalte er skyldig eller ikke-skyldig, uagtet at den pågældende ikke er til stede.

- (24) Dette direktiv bør ikke regulere de former og metoder, herunder processuelle krav, der anvendes for at opnå de i direktivet angivne resultater, idet dette henhører under medlemsstaternes nationale ret.
- (25) Når det afgøres, om den måde, hvorpå den sigtede er blevet underrettet, er tilstrækkelig til at sikre, at den sigtede er bekendt med retssagen, bør der i påkommende tilfælde også tages særligt hensyn til den omhu, som den pågældende har udøvet for at modtage den underretning, som er stilet til ham eller hende.
- (26) Princippet om EU-retten effektivt virkning kræver, at medlemsstaterne indfører egnede og effektive retsmidler i tilfælde af tilsidesættelse af en ret, som enkeltpersoner er blevet tillagt ved EU-retten. Et effektivt retsmiddel i tilfælde af tilsidesættelse af et af de principper, der er fastsat i dette direktiv, bør så vidt muligt have den virkning, at den mistænkte eller tiltalte sættes i samme situation, som vedkommende ville have befundet sig i, såfremt tilsidesættelsen ikke havde fundet sted.
- (27) Med henblik på at overvåge og evaluere effektiviteten af dette direktiv bør medlemsstaterne indsamle oplysninger med hensyn til udmøntningen af de rettigheder, der er fastsat i dette direktiv. Sådanne data bør omfatte oplysninger, der er registreret af de judicielle og retshåndhævende myndigheder, om, hvilke retsmidler der er blevet anvendt, når en krænkelse af et af de af direktivet omfattede aspekter af princippet om uskyldsformodning eller af retten til at være til stede under retssagen har fundet sted.
- (28) Ved dette direktiv opretholdes de grundlæggende rettigheder og de principper, som er forankret i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder og i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, herunder forbuddet mod tortur og umenneskelig og nedværdigende behandling, retten til frihed og sikkerhed, respekten for privatliv og familieliv, retten til respekt for menneskets integritet, børns rettigheder, retten til integration af mennesker med handicap, retten til adgang til effektive retsmidler og til en retfærdig rettergang, uskyldsformodningen og retten til et forsvar.
- (29) Da der ved dette direktiv fastsættes minimumsregler, kan medlemsstaterne udvide de rettigheder, der gælder efter dette direktiv, og fastsætte et højere beskyttelsesniveau. Et sådant højere beskyttelsesniveau bør ikke udgøre en hindring for gensidig anerkendelse af retsafgørelser, som disse minimumsregler er fastsat for at fremme. Beskyttelsesniveauet bør aldrig komme under de standarder, der er fastsat i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder eller i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder som fortolket i EU-Domstolens og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis.
- (30) Da målene for dette direktiv, der består i at fastsætte fælles minimumsregler for visse aspekter af retten til uskyldsformodning og retten til at være til stede under retssagen i straffesager, ikke i tilstrækkelig grad kan opfyldes af medlemsstaterne alene, men henset til foranstaltningens rækkevidde bedre kan gennemføres på EU-plan, kan Unionen træffe foranstaltninger i overensstemmelse med nærhedsprincippet som omhandlet i artikel 5 i traktaten om Den Europæiske Union. I overensstemmelse med proportionalitetsprincippet, jf. nævnte artikel, går dette direktiv ikke videre, end hvad der er nødvendigt for at nå disse mål.

- (31) [I medfør af artikel 3 i protokol nr. 21 om Det Forenede Kongeriges og Irlands stilling for så vidt angår området med frihed, sikkerhed og retfærdighed, der er knyttet som bilag til traktaten om Den Europæiske Union og traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, har Det Forenede Kongerige og Irland meddelt, at de ønsker at deltage i vedtagelsen og anvendelsen af dette direktiv] ELLER [I overensstemmelse med artikel 1 og 2 i protokol nr. 21 om Det Forenede Kongeriges og Irlands stilling for så vidt angår området med frihed, sikkerhed og retfærdighed, der er knyttet som bilag til traktaten om Den Europæiske Union og traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, og med forbehold af artikel 4 i samme protokol deltager disse medlemsstater ikke i vedtagelsen af dette direktiv, som ikke er bindende for og ikke finder anvendelse i Det Forenede Kongerige og Irland]³⁵.
- (32) I medfør af artikel 1 og 2 i protokol nr. 22 om Danmarks stilling, der er knyttet som bilag til traktaten om Den Europæiske Union og til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, deltager Danmark ikke i vedtagelsen af dette direktiv, som derfor ikke er bindende for og ikke finder anvendelse i Danmark —

VEDTAGET DETTE DIREKTIV:

KAPITEL 1

Genstand og anvendelsesområde

Artikel 1 *Genstand*

Dette direktiv fastlægger minimumsregler vedrørende:

- a) visse aspekter af retten til at uskyldsformodning i straffesager
- b) retten til at være til stede under retssagen i straffesager.

Artikel 2 *Anvendelsesområde*

Dette direktiv finder anvendelse på fysiske personer, der er mistænkt eller tiltalt i straffesager, indtil sagens endelige afslutning.

KAPITEL 2

Retten til uskyldsformodning

Artikel 3 *Uskyldsformodning*

Medlemsstaterne sikrer sig, at mistænkte eller tiltalte personer anses for uskyldige, indtil det modsatte er bevist i overensstemmelse med loven.

³⁵ Den endelige affattelse af denne betragtning i direktivet vil afhænge af, hvilken holdning Det Forenede Kongerige og Irland faktisk indtager i henhold til protokollens bestemmelser (nr. 21).

Artikel 4

Offentlige udtalelser om skyldsspørgsmålet før domfældelse

Medlemsstaterne sikrer sig, at mistænkte eller tiltalte personer - før en endelig domfældelse - i offentlige udtalelser og officielle afgørelser hidrørende fra offentlige instanser ikke omtales som om, de er blevet domfældt.

Medlemsstaterne sikrer, at der træffes passende foranstaltninger i tilfælde af, at dette krav ikke respekteres.

Artikel 5

Bevisbyrde og krav til bevisernes styrke

1. Medlemsstaterne sikrer, at bevisbyrden ved afgørelsen af skyldsspørgsmålet påhviler anklagemyndigheden. Dette berører ikke den kompetente domstols eventuelle beføjelser til af egen drift at bringe de faktiske omstændigheder på det rene.
2. Medlemsstaterne sikrer, at enhver formodning, der bevirker, at bevisbyrden overgår til mistænkte eller tiltalte, er tilstrækkelig vigtig til at berettige en tilsidesættelse af ovennævnte princip, og de sikrer, at en sådan formodning kan afkræftes.

Det er tilstrækkeligt til afkræftelse af en sådan formodning, at forsvaret fremlægger materiale, der giver anledning til rimelig tvivl om den mistænkte eller tiltalte persons skyld.

3. Medlemsstaterne sikrer, at den mistænkte eller tiltalte person frifindes, såfremt der ved den kompetente domstols bedømmelse af skyldsspørgsmålet opstår rimelig tvivl om dennes skyld.

Artikel 6

Retten til ikke at inkriminere sig selv og til ikke at samarbejde

1. Medlemsstaterne sikrer sig, at den mistænkte eller tiltalte har ret til ikke at inkriminere sig selv og til ikke at samarbejde i enhver form for straffesag.
2. Den i stk. 1 omhandlede ret bør ikke udstrækkes til den brug, der i straffesager gøres af materiale, der kan opnås fra den mistænkte eller tiltalte ved anvendelse af tvangsindgreb, der er lovlige, men som gælder uafhængigt af den mistænkte eller tiltaltes vilje.
3. Den omstændighed, at en mistænkt eller tiltalt udøver sin ret til ikke at inkriminere sig selv eller sin ret til ikke at samarbejde, må ikke bruges mod den pågældende på et senere stadium af sagen og må ikke betragtes som en bekræftelse af de faktiske omstændigheder.
4. Bevismateriale, der er opnået i strid med denne bestemmelse, bør ikke kunne tages i betragtning, medmindre anvendelsen af dette materiale ikke er til hinder for en retfærdig rettergang.

Artikel 7

Retten til ikke at udtale sig.

1. Medlemsstaterne sikrer sig, at mistænkte eller tiltalte personer har ret til ikke at udtale sig, når de afhøres af politiet eller andre retshåndhævende eller judicielle myndigheder i relation til den strafbare handling, som de er mistænkt eller tiltalt for at have begået.

2. Medlemsstaterne informerer straks mistænkte eller tiltalte personer om deres ret til ikke at udtale sig, og redegør for indholdet af denne ret samt for retsvirkningerne af at give afkald på den og af at påberåbe sig den.
3. Den omstændighed, at en mistænkt eller tiltalt udøver sin ret til ikke at udtale sig, må ikke bruges mod den pågældende på et senere stadium af sagen og må ikke betragtes som en bekræftelse af de faktiske omstændigheder.
4. Bevismateriale, der er opnået i strid med denne bestemmelse, bør ikke kunne tages ikke i betragtning, medmindre anvendelsen af dette materiale ikke er til hinder for en retfærdig rettergang.

KAPITEL 3

Retten til at være til stede under retssagen

Artikel 8

Retten til at være til stede under retssagen

1. Medlemsstaterne sikrer sig, at mistænkte eller tiltalte personer har ret til at være til stede under retssagen.
2. Medlemsstaterne kan give den relevante domstol adgang til at træffe afgørelse om skyldsspørgsmålet i den mistænkte eller tiltaltes fravær, forudsat at den pågældende:
 - a) i rette tid
 - i) enten personligt blev tilsagt til at give møde i retten på det fastsatte tidspunkt og sted, eller på anden vis faktisk modtog officiel besked om tid og sted for retsmødet på en sådan måde, at det entydigt er godtgjort, at han eller hun var bekendt med, at der var berammet en retssag
samt
 - ii) blev underrettet om, at der kan træffes afgørelse i sagen, selv om han eller hun udebliver fra retsmødet, eller
 - b) velvidende, at en straffesag var berammet, havde givet rettergangsfuldmagt til en advokat, som enten af den pågældende selv eller af det offentlige var udpeget til at forsvare ham eller hende under retssagen, og denne advokat rent faktisk forestod dennes forsvaret.
3. Hvis betingelserne i stk. 2 ikke er opfyldt, kan en medlemsstat iværksætte fuldbyrdelse af en afgørelse som omhandlet i dette stykke, såfremt den berørte person, efter at han eller hun har fået afgørelsen forkyndt, og udtrykkeligt er blevet informeret om retten til en ny retssag i form af en genoptagelse eller ved appel, som den pågældende har ret til at deltage i, og som giver mulighed for en fornyet prøvelse af sagens realitet, der indbefatter bedømmelse af nyt bevismateriale, og som kan føre til, at den oprindelige afgørelse omstødes:
 - a) udtrykkeligt erklærer, at han eller hun ikke anfægter afgørelsen,
eller
 - b) ikke har anmodet om genoptagelse eller iværksat appel inden for en rimelig frist.

Artikel 9
Retten til genoptagelse

Medlemsstaterne sikrer sig, at mistænkte eller tiltalte personer, når de ikke var til stede under den i artikel 8, stk. 1, omhandlede retssag, og de betingelser, der er fastsat i artikel 8, stk. 2, ikke har været overholdt, har ret til en ny retssag, under hvilken de har ret til at være til stede, og som giver mulighed for en fornyet prøvelse af sagens realitet, der indbefatter bedømmelse af nyt bevismateriale, og som kan føre til, at den oprindelige afgørelse omstødes.

KAPITEL 4
Almindelige og afsluttende bestemmelser

Artikel 10
Retsmidler

1. Medlemsstaterne sikrer, at mistænkte og tiltalte personer råder over et effektivt retsmiddel, hvis deres rettigheder i medfør af dette direktiv er blevet tilsidesat.
2. Retsmidlet skal så vidt muligt have den virkning, at mistænkte eller tiltalte personer anbringes i samme situation, som de ville have befundet sig i, såfremt tilsidesættelsen ikke havde fundet sted, med henblik på at bevare deres ret til en retfærdig rettergang og retten til forsvar.

Artikel 11
Indsamling af oplysninger

Medlemsstaterne sender senest [...] og derefter hvert tredje år oplysninger til Kommissionen om, hvordan rettighederne efter dette direktiv er blevet udmøntet.

Artikel 12
Forholdet til det eksisterende beskyttelsesniveau

Intet i dette direktiv må fortolkes således, at det indebærer en begrænsning i eller undtagelse fra de rettigheder og processuelle garantier, der er forankret i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, eller i andre relevante folkeretlige regler eller retsregler i medlemsstaterne, der giver et højere beskyttelsesniveau.

Artikel 13
Gennemførelse

1. Medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv senest [18 måneder efter offentliggørelsen]. De tilsender straks Kommissionen disse love og bestemmelser.

Lovene og bestemmelserne skal ved vedtagelsen indeholde en henvisning til dette direktiv eller skal ved offentliggørelsen ledsages af en sådan henvisning. De nærmere regler for henvisningen fastsættes af medlemsstaterne.
2. Medlemsstaterne meddeler Kommissionen teksten til de vigtigste nationale retsforskrifter, som de udsteder på det område, der er omfattet af dette direktiv.

Artikel 14
Ikrafttræden

Dette direktiv træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*.

Artikel 15
Adressater

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne i overensstemmelse med traktaterne.

Udfærdiget i Bruxelles, den [...].

På Europa-Parlamentets vegne
Formand

På Rådets vegne
Formand